

XX

2006

– FORNYELSER
I MODERNE SAMLING

AF MUSEUMSINSPEKTØR TINE BLICHER-MORITZ

Glyptotekets markering af 100-året for indvielsen af Kampmanns bygning har også været en kærkommen lejlighed til at kaste et kritisk blik på den del af Moderne Samling, der befinder sig i Dahlerups bygning. Års slid, udlån og hvad dermed følger af op- og nedtagning havde svækket værkpræsentationerne og havde sat sine tydelige spor på vægge og skilte. Den midlertidige lukkeperiode var derfor en oplagt mulighed for at nymale, nyopstille, nyophænge, nyindrette, ja kort sagt – forny. Designeren Camilla Schutzmann blev konsulteret med henblik på farvesætning af alle udstillingssalene, og resultatet er en række forskellige og meget vellykkede og harmoniske farveforløb, der på bedste vis understøtter de udstillede værker. Lige som i antiksamlingen er der opsat introduktionsplancher og/eller tekstarkholdere i alle samlingsafsnit. De er formgivet af Kontrapunkt A/S i forlængelse af den øvrige skiltning i museet.

DANSK OG FRANSK SKULPTUR
PÅ TVÆRS AF VINTERHAVEN

Samlingsafsnittenes gamle placeringer blev bibeholdt, og således er Carl Jacobsens oprindelige tanke med sammenlignelige skulpturopstillinger i henholdsvis en fransk og en dansk vinge stadig gældende. Men det har med de nye opstillinger også været hensigten at styrke den interne sammenhæng, samt at binde de to sider bedre sammen – på tværs af Vinterhaven.

Carl Jacobsens dannelsesidealer var rettesnoren i hans indkøbspolitik, og det skaber nogle indlysende interne sammenhænge i samlingerne. Da der siden bryggerens død ikke er føjet væsentligt til disse to skulptursamlinger har idealerne – eller temaerne – overordnet fået lov at bestemme opstillingerne. Der er således stilet mod at formidle nogle tematiske, kronologiske, geografiske og i visse tilfælde monografiske sammenhænge i den franske såvel som den danske samling.

Dansk skulptur i anden halvdel af det 19. århundrede er så godt som udelukkende bundet til Thorvaldsen og til akser Danmark-Rom, og værkerne udspringer af den nordeuropæiske Biedermeierkulturs borgerlige dannelsesprojekt, som Carl Jacobsen var rundet af. En dansk-fransk forbindelse bliver først synlig blandt de senere værker i samlingen, der spænder så vidt som fra H.W. Bissen til Stephan Sinding, og derfor har Bissen-Jerichau-samlingen fået lov at stå relativt uberørt, som en monografisk enhed. Det er

først i de sidste årtier af 1800-tallet, at den franske inspiration slår igennem i dansk og nordeuropæisk skulptur, som samlingen også rummer, hvilket ses tydeligt i Sindings værker og i Per Hasselbergs *Vintergækken* (1881-82). Fremhævelsen af formelle og tematiske ligheder og forskelle, temaopstillinger som den borgerlige offentlighed – portrætter, eftermæler og mindesmærker, det kristne motiv og motiver af stærkt mytisk karakter, det feminine og det maskuline og mødet mellem de to køn tegner nu opstillingerne i både den danske og den franske side. Desuden er der i den franske samling en række formalistiske aspekter, der er interessante og derfor fremhævet, blandt andet den maleriske behandling af skulpturen og dens materiale som art nouveau inspirerede kunstnere som Léonard (*Ophélie*, 1876), Aizelin (*Mignon*, 1881) og Larche (*Engen og bækken*, 1891) udøvede.

GULDALDERSAMLINGEN

For Carl Jacobsen havde skulpturen som bekendt førsteprioritet, og han betragtede da heller ikke sin samling af maleri fra den danske Guldalder som meget mere end dekoration af høj kvalitet. De bedste værker fik en plads i Glyptoteket, men ikke med henblik på yderligere tilføjelser. Det er der heldigvis kommet siden hen, og museet har i dag en Guldaldersamling af meget høj kvalitet. Der er netop med kvaliteten som afgørende faktor blevet bygget videre på Jacobsens oprindelige samling, ikke mindst i løbet af de sidste 30 år. Samlingen rummer gode værker af periodens bedste kunstnere, og har en stor

tematisk diversitet. Man finder ikke ”en af hver”, men et stærkt koncentrat af periodens bedste værker.

Målet med den ny ophængning af Guldaldersamlingen er ikke blot at vise disse fremragende værker, men også at styrke formidlingen af perioden. ”Danskhed” som begreb diskuteres kraftigt i disse år, og for mange danskere er forestillingen om det ”oprindelige” Danmark blevet synonymt med Guldalderens højsommerbilleder og ikke mindst den nationalromantiske bevægelses besyngelse af det danske landskab. Det gør naturligvis ikke fortolkningen og forståelsen af denne periode mindre interessant. Når dansk videnskab, kultur- og åndsliv blomstrede i alle sine udtryksformer i starten af 1800-tallet, var det ikke mindst, fordi disse discipliner udvikledes i et paneuropæisk samspil. Det gælder i særdeleshed malerkunsten, hvor ”Københavnerskolen” – fortrinsvis C. W. Eckersbergs elever – havde deres pendants i blandt andet Wien, Dresden og München, hvor borgerkulturen havde tilsvarende gunstige betingelser.

Guldaldersamlingen er stadig at finde på 1. etage i Dahlerups bygning (salene 28, 48-55 og 30), hvor salenes størrelse og forløb er særdeles velegnet til præsentationen af netop værker, der kræver intimitet og nærstudie.

Et overordnet princip i ophængningen er at give mulighed for sammenligning, på tværs af stil og generationer. Det har med Glyptotekets samling været oplagt at vise, hvordan de danske guldalderkunstnere lod sig lede i to forskellige retninger: den nyklassicistiske, nøgternt registrerende og reliefagtige stil anført af Eckersberg og den romantiske, stemningsmættede stil med Jens Juel og siden J.C. Dahl, Eckersbergs samtidige, som fremmeste repræsentanter. Dahl havde tidligt slået sig ned i Dresden, hvor også andre romantikere var bosat, og kom således til at præge dansk kunst på distancen. Hjemme på Kunstakademiet i København var det en anden naturopfattelse og -gengivelse, der var den toneangivende, nemlig Eckersbergs, som i eftertiden lidt snæversynet er blevet synonym med Guldalderens kunst *per se*. Den holdt sig til det for øjet åbenbarede, ikke en romantisk eller storladent fabulerende kunstnerfantasi. Dahl og Eckersberg havde trods deres divergerende natursyn stor respekt for hinandens arbejde, og flere af Eckersbergs elever lagde turen forbi Dahls atelier i Dresden på deres vej til Italien. I Glyptotekets værker af Eckersberg-eleverne finder man da også inspiration fra begge skoler, der viser, at Guldalderens virkelighedsopfattelse og gengivelse af samme er mere nuanceret end som så.

Guldaldersamlingen rummer i dag knap 200 værker, hvoraf skildringer af naturen udgør en væsentlig del. Landskabsmalerierne udfolder periodens natursyn og landskabsfremstillinger i dansk såvel som i europæisk sammenhæng. Eckersbergs elever blev sendt ud i det fri og fandt inspiration i det nord- og sydsjællandske landskab og i grænsezo- nen mellem land og by omkring København. De yngre malere, guldalderens sidste generation og heriblandt bl.a. den Dahl-inspirerede nationalromantiker Johan Thomas Lundbye, foretrak at søge længere vestpå. Lundbyes mange skitser er primært kommet til samlingen i de seneste 30 år, da man i denne periode blandt andet har lagt vægt på at supplere med periodens friluft- og oliestudier. Lundbyes oeuvre er et glimrende udgangspunkt for sammenligninger af skitse og færdigt værk, og Glyptoteket har ikke mindre end 28 af hans værker. De kan hver især belyse interessante aspekter i kunstnerens arbejdsproces mod store monumentale landskabsbilleder, så som *Sjællandsk landskab* og *Landskab ved Arresø*. Lundbyes små, ofte ufærdige arbejder er i kunsthistorien blevet opfattet som mere sande umiddelbare vidnesbyrd om hans evner – end de langt færre malerier, der har status af afsluttede kompositioner.

DANSK SKULPTUR 1870 – 1980:

MATERIALE, FORENKLING OG ABSTRAKTION

I sal 31-32 har museets danske skulptur fra ca. 1870-1980 fået lov at folde sig ud. Skildringer af mennesket, særligt kvinden, var hovedmotivet i dansk skulptur i begyndelsen af det 20. århundrede. De traditionelle, klassiske og bibelske motiver blev afprøvet i et nyt formsprog og fik en tydelig psykologisk eller erotisk dimension. Formen blev undersøgelsesfelt for, hvad materialet og skulpturen som genre kunne bruges til, og denne legen og eksperimenteren med materiale og form er temaet for opstillingen. Kai Nielsen og Gerhard Henning, for hvem Glyptoteket er hovedmuseum, blev foregangsmænd i en ny renfærdig måde at opfatte og skabe skulptur. Fra omkring 1910 karakteriseres deres skulpturer ved et udpræget spændingsforhold mellem det kurvede og det retlinede. En firkantet, rå base anslår blokens oprindelige dimensioner, og i kontrast slynger de ornamentale kroppe sig ovenpå. I næste generation tog abstraktionen til, og materialet fik mere plads på bekostning af et genkendeligt motiv. Hos en billedhugger som Robert Jacobsen blev det tomme rum genstand for undersøgelse på

bekostning af massen, og skulpturens mål var at udforske sine egne virkemidler og dimensioner. Hensigten med opstillingen er således at give publikum en oplevelse af skulpturen som et eksperimenterende medie ud fra mødet med så forskellige kunstnere som J.A. Jerichau, Adam Fischer, Henning og Nielsen, Sv. Wiig Hansen m.fl.

HENNING LARSENS BYGNING

Henning Larsens bygning har – på nær i maj og juni måned – været Glyptotekets konstant bankende hjerte i renoveringsperioden. Ikke mindst med særstillingen/-ophængningen *Glyptoteket Kompakt*, der blev yderst vel modtaget af både publikum og anmeldere, og siden udstillingen *Ægyptisk kunst fra Amarnaperioden*, der viste Glyptotekets betydningsfulde Amarnaværker samt intet mindre end tre nyherværelser fra samme periode, alle skænket af Ny Carlsbergfondet. Kun i de sidste to måneder inden genåbningen måtte bygningen lukke, for at de sidste forberedelser kunne blive udført, herunder opsætningen af udstillingen *Degas og landskabet/Edgar Degas – The Last Landscapes*, der åbnede i Larsen-bygningens stueetage den 27. juni sammen med resten af huset. I oktober fulgte endnu en impressionist-udstilling, *Kvinder i impressionismen – Women in Impressionism*. Så selv om fokus i ovenstående har været rettet mod ændringer i den ældre del af Moderne Samling, er det ikke fordi, der har været stille i Henning Larsens bygning. Tværtimod har dens faciliteter givet os mulighed for stadig at kunne trække ikke så få folk inden for i en logistisk og publikumsmæssig svær periode. Og med begyndelsen af 2007 vil den faste, franske malerisamling til alles glæde igen kunne opleves i Larsens bygning.

